

Sašo Gazdić

NASILJE IN POST ali Esej o nasilju v postmodernem svetu

(zbirka esejev; Ljubljana:
Društvo Apokalipsa, 1997;
Zbirka AUT; 2; str. 116)

Tokrat gre za sklop treh že objavljenih esejev Saša Gazdića, izdanih pod skupnim imenom: Nasilje in post ali Esej o nasilju v postmodernem svetu (eseji: TEORIJA IN NASILJE; NASILJE KOT METAFORA; NASILJE, ŽRTVOVANJE IN UMETNOST). Ne gre za suhoparno znanstveno delo, pač pa za dražljiv, atraktiven sklop esejev, relevantnih z več vidikov.

Če bi pregledali ustvarjalnost in aktivnost Saše Gazdića, magistra sociologije in raziskovalca na Mirovnem inštitutu v Ljubljani, bi razbrali zaskrbljenost nad nasiljem, ki je nezbrisljivo, večno in se vedno znova vrača kot bumerang. Nove podobe znanosti se utapljuje v postmodernem kaosu. Znanost kot vir nasilja, ki temelji na praksi zahodnih teoretskih dejavnosti, ki simbolni svet realizira, je ideologija nasilja.

Predno predstavim okostje esejev, pa ne morem mimo opozorila, da esej ne bi dobil pravega pomena, če ga bralec ne prebere v celoti, kajti šele celotni esej ti odtisne učinek in kompleksnost avtorjeve ustvarjalnosti in poglobljenosti. Platnici knjige preplavlja modrina fotografij nasilne vsebine, polnih živo vijočno-rdeče krvi.

V prvem eseju z naslovom TEORIJA IN NASILJE avtor opredeli vlogo nasilja (s tremi podtemami) v teoriji in znanosti od grških filozofov pa do Heideggra, izpostavi sociologijo kot znanost, ki za razliko od drugih reflektira tudi položaj znanosti v družbi in sociologije v njej in opozori na zamejenost znanosti (od Kuhna do Luhmanna) s strogimi kantovskimi okviri.

Avtor zastavi vprašanje, kakšno je meso nasilja in teorijah, ki spremljajo globalne spremembe – torej mesto nasilja v te-

oretskih sistemih holistične znanosti in postmodernega diskurza. Ugotavlja, da holistična znanost (zastopnica ideologije NEW AGE-a) poskuša dizajnirati svet v skupnost 'lepo urejene' narave in ljudi oz. združiti sile zahodne filozofije, teologije in znanosti in se obdržati na prestolu. Glavni problem postmodernega diskurza pa se po Gazdiću zaradi občutka nemoči in negotovosti oblikuje v vprašanjih: Kako se otresti nasilja in prevladujočih oblik dominacije in kako omogočiti komunikacijo in medsebojno razumevanje različnih kultur. Politiko pa označi kot estetsko in kot dizajniranje skupnosti.

Esej zaključí z razmišljanjem o nasilnosti teorij, kjer hkrati pripravi podlago za drugi esej. Njegov naslov je NASILJE KOT METAFORA, saj je prav nasilje eno temeljnih metafor, ki jo uporabljajo zahodnjaki. Ta esej sestavljata dve temeljni poglavji: Racionalno argumentiranje je vojna in Novi pristopi in strategija. Avtor ne more mimo nasilja v medijih, ko pa danes medijska realnost diktira, v kaj moramo verjeti ali kako ravnati, še več – nasilje v medijih Gazdić primerja z ljubeznijo v pornografiji. Prav tako ne more mimo digitalnega videza ali virtualne resničnosti, hiperrealnosti in nove estetike ali estetike izginjanja, ki je postala politika izginjanja. Strategije pa išče najprej skupaj z Rolandom Barthesom (nasilnost fotografije), nato se sooči z Baudrillardovo ekstatično realnostjo, nadaljuje z Viriliov in Baudrillardovo transpolitiko. Na koncu tega eseja ugotavlja, da so nasilne le še zavrnitve terorja, ne pa več projekti, saj je moč v rokah množic, ki zavračajo medijski teror, realno nasilje rabi moč simbola, fraktalni subjekt pa se v hiperrealnosti ohranja tako, da izginja na ekranu.

V tretjem eseju z naslovom NASILJE, ŽRTVOVANJE IN UMETNOST avtor govori v okviru dveh temeljnih sklopov, ki ju poimenuje Nasilje in sveto in Kulturna razrešitev žrtvene krize.

V prvem delu izpostavi interpretacijo postmodernega nasilja Scotta Lasha. Žrtveni rituali opozorijo, da smo pozabili

na fundamentalno nasilje in da se nam esencialno nasilje spektakularno približuje. Žrtvovanje je tako zamenjava za nasilje, žrtev pa simbol, s katero se skupnost zaščiti pred svojo lastno agresijo. Po Girardu pa v sklopu Nasilje in religija ugotavlja, da je vsako mišljenje, ki dehumanizira nasilje, religiozno.

V drugem delu pa na simpatičen in provokativen način zaključí, da je edina oblika žrtvovanja, ki do Gaine svetosti izraža pieteto post nasilja in zato se tragično spoznanje znanosti glasi: "Naravni zakoni, ki jih obvladuje znanost, niso sveti, sveto je življenje, ki jih zanika."

Marta Gregorčič